

Одеська обласна організація

Інформаційний бюлетень

№ 35

вересень 2020 року

Як оплатити лікарняні під час карантину

Як оплатити лікарняні під час карантину

У період карантину розрахунок лікарняних потребує особливої уважності. Адже саме під час карантину бухгалтер стикається не лише зі звичними лікарняними через хворобу, догляд, вагітність та пологи, а й тими, які видали на період самоізоляції через COVID-19. Позаяк ці лікарняні мають різні позначки та способи оплати, першочергово слід переконатися, що документ про тимчасову непрацездатність оформили правильно — згідно з вимогами чинного законодавства.

Чим керуватися під час перевірки

Коли опрацьовуєте лікарняні, зважте:

- умови надання соціальних виплат за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності визначає Закон № 1105;
- порядок обчислення лікарняних — Порядок № 1266;
- спосіб та умови оформлення і видачі лікарняних — Інструкція № 455 та Інструкція № 532.

Ці нормативи передбачають, що за період тимчасової непрацездатності працівнику надають **компенсацію втраченого заробітку**. Водночас підстава для виплати компенсації — лікарняний, який оформили та видали в установленому порядку.

Працівникам зазвичай видають лікарняні, які засвідчують період:

- тимчасової непрацездатності через хворобу або травму невиробничого характеру;
- догляду за хворою дитиною до 14 років чи дорослим членом сім'ї;
- вагітності та пологів.

Карантинна новація поточного року — лікарняний через самоізоляцію для запобігання поширенню коронавірусної хвороби.

Нагадаємо, що МОЗ ще у квітні поточного року вніс зміни до Інструкції № 455 (Наказ № 963). Зокрема, МОЗ передбачив, що лікарняний, який засвідчує тимчасову непрацездатність, зокрема, через хворобу, травму, догляд, вагітність та пологи, видають та, у разі потреби, **продовжують тільки після особистого огляду хворого лікуючим лікарем**. Про такий огляд лікар робить відповідний запис у медичній карті амбулаторного

чи стаціонарного хворого та обґрунтовує причини тимчасової непрацездатності.

Водночас на період проведення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби, а також локалізацію та ліквідацію її спалахів та епідемій в Україні, лікар може відкрити лікарняний на підставі звернення та опитування хворого по телефону чи за допомогою інтернет-телефонії.

У лікарняних через самоізоляцію лікар обов'язково власноруч робить відповідний запис у графі «Причина непрацездатності», у якій вказує причину звільнення від роботи — «ізоляція від COVID-19—11». Підстава, аби видати такий лікарняний, — контакт працівника установи з хворим на коронавірусну хворобу.

Як обчислити та оплатити

Щоб обчислити всі види лікарняних, керуйтеся Порядком № 1266. Однак врахуйте, що для кожного із видів лікарняних Закон № 1105 передбачає свій спосіб оплати. Зокрема, оплачуйте лікарняні через:

- вагітність та пологи — з першого дня за рахунок ФСС у розмірі 100% незалежно від страхового стажу працівниці (ст. 25, ст. 26 Закону № 1105);
- тимчасову непрацездатність — з шостого дня за рахунок ФСС, а перші п'ять днів — за рахунок установи у розмірі, який залежить від страхового стажу працівника (ч. 2 ст. 22, ч. 1 ст. 24 Закону № 1105);
- догляд за дитиною чи дорослим членом сім'ї — з першого дня за рахунок ФСС, у розмірі, який залежить від страхового стажу працівника (ч. 3 ст. 22, ч. 1 ст. 24 Закону № 1105);
- **самоізоляцію через COVID-19 — з шостого дня за рахунок ФСС, а перші п'ять днів — за рахунок установи у розмірі 50% середнього доходу незалежно від тривалості страхового стажу працівника, або ж 100% — для медпрацівників (ч. 2 ст. 22, ч. 2 ст. 24 Закону № 1105).**

Нагадаємо, відповідно до діючих нормативно-правових актів і галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я тривалість самоізоляції під медичним наглядом — 14 днів (Приклад 1).

Водночас лікарняні з позначкою «ізоляція від COVID-1 —11» видають лише працівникам, які не хворіли на COVID-19. Якщо працівник захворів на коронавірус, додаткових позначок на лікарняному не знайдете. Адже лікарняні через хворобу слід оплачувати на загальних умовах — залежно від страхового стажу працівника, перші п'ять днів — за рахунок установи, а з шостого дня — за рахунок ФСС.

Приклад 1. Лікарняний через самоізоляцію Працівник, який не є медпрацівником, контактував із хворим на COVID-19. Після самоізоляції протягом 14 днів працівник подав до установи лікарняний з позначкою «ізоляція від COVID-19—11». На дату видачі лікарняного працівник набув страхового стажу понад вісім років, тобто має право на оплату лікарняного у розмірі 100 %. Як оплатити лікарняний через самоізоляцію? Позаяк на лікарняному є позначка «ізоляція від COVID-19—11», такий лікарняний слід обчислити на основі фактичного заробітку працівника, а оплатити — у розмірі 50% від його середнього заробітку (ч. 2 ст. 24 Закону № 1105). Розглянемо детально, які документи подати до ФСС, щоб отримати кошти без перешкод.

Як отримати кошти від ФСС

Перші п'ять днів лікарняного з позначкою «тимчасова непрацездатність» та «ізоляція від COVID-19—11» оплачують за рахунок установи. Щоб отримати кошти для оплати лікарняного з шостого дня тимчасової непрацездатності, подайте до ФСС Заяву-розрахунок, форму якої містить додаток до Порядку № 12. У ній зазначте:

- прізвище, ім'я та по батькові працівника, що подав на оплату лікарняний;
- ідентифікаційний код працівника;
- період, на який видали лікарняний;
- тип його видачі — первинний чи продовження попереднього;
- причину непрацездатності, зокрема, «ізоляція від COVID-19—11»;
- кількість днів, які оплачують окремо установа та ФСС;
- суму коштів, які оплачують окремо установа та ФСС;
- розмір страхового стажу працівника за останні 12 місяців перед лікарняним та його загальний страховий стаж.

У Заяві-розрахунку вкажіть:

- лише ті лікарняні, за якими тимчасова непрацездатність перевищувала п'ять днів;
- суму коштів, яку ФСС має безпосередньо перерахувати установі.

Не вказуйте в одному рядку загальну суму виплати працівнику за його лікарняним.

Заяви-розрахунки ФСС приймає як в паперовому вигляді, так і електронною поштою. Тож подавайте їх у зручний спосіб, зокрема, в електронному вигляді.

Після того як ФСС профінансує Заяву-розрахунок, оплатіть лікарняні працівникам у день виплати зарплати в установі. Протягом місяця з дати оплати лікарняних подайте до ФСС Повідомлення про виплату коштів застрахованим особам, форму якого містить додаток 2 до Порядку № 12.

Коли не оплачувати лікарняний

Під час карантину можуть траплятися випадки, коли листки непрацездатності працівників оплачувати не можна. Розглянемо їх детально.

Відпустка без збереження зарплати

Нагадаємо, що однією з новацій поточного року є, зокрема, **відпустка без збереження зарплати на період карантину** (ч. 3 ст. 26 Закону № 504). Та що робити, якщо працівник під час такої відпустки захворів чи перебував на самоізоляції через COVID-19, що засвідчив листком непрацездатності?

Лікарняний слід оплачувати лише у випадку, коли працівник під час тимчасової непрацездатності чи самоізоляції через COVID-19 втрачав заробіток.

Тобто якщо працівник захворів, травмувався, доглядав за дитиною чи перебував на самоізоляції через COVID-19 у період відпустки за свій рахунок, зокрема й через карантин, **лікарняний за період такої відпустки не оплачують (Приклад 2)**.

Приклад 2. Лікарняний у період відпустки без збереження зарплати

Працівник оформив відпустку без збереження зарплати з 03.08.2020 по 14.08.2020. У період такої відпустки він повідомив, що лікар направив його на самоізоляцію. У подальшому працівник подав до установи лікарняний з позначкою «ізоляція від COVID-19—11» на строк 14 календарних днів з 10.08.2020 по 23.08.2020. Чи оплачувати лікарняний?

За таким лікарняним слід нарахувати працівнику оплату в розмірі 50% його середнього заробітку за період з 15.08.2020 по 23.08.2020. Перші п'ять днів такого лікарняного не оплачують, оскільки у цей час працівник перебував у відпустці без збереження заробітної плати. Решту днів лікарняного за період з 15.08.2020 по 23.08.2020 оплачує ФСС.

Отже, якщо період тимчасової непрацездатності розпочався у період відпустки без збереження зарплати і триває після її закінчення, оплачуйте лікарняний лише за той період, на який не оформили відпустку.

Простій

Під час карантину деякі установи оголошують **простій**. Однак врахуйте, що листки непрацездатності, які видали у цей період, також слід оплачувати не завжди.

Оплачуйте працівнику лікарняний за період, коли в установі оголосили простій, лише у випадку, якщо оплачуєте працівникам простій на основі двох третин їхнього окладу (ст. 113 КЗпП).

Однак урахуйте, що Порядок № 1266 не визначає окремого способу обчислення лікарняних працівникам у період простою. Тому обчислюйте виплату за таким лікарняним на загальних умовах, тобто не з 2/3 окладу, а на основі фактичного заробітку працівника (лист № 04*, лист № 445, лист № 6387).

Додаток 1

ВИКОНАВЧА ДИРЕКЦІЯ ФОНДУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ З ТИМЧАСОВОЇ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ

ЛИСТ

від 13.05.2011 р. N 04-29-1157

Розглянувши звернення щодо надання допомоги по тимчасовій непрацездатності під час простою підприємства не з вини працівника та обчислення середньої заробітної плати для розрахунку допомоги, повідомляємо таке.

Згідно з п. 4 постанови Кабінету Міністрів України "Про обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням" від 26.09.2001 р. N 1266, право надавати роз'яснення щодо застосування Порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням (далі - Порядок) надано Міністерству соціальної політики України.

Керуючись роз'ясненнями Міністерства соціальної політики України (листи N 108/18/99-10 від 16.04.2010 р., N 201/18/99-10 від 08.07.2010 р.), повідомляємо, що незалежно від того, чи тимчасова непрацездатність працівника настала до початку

простою, чи у період простою та продовжується після його закінчення, оплата днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, здійснюється на загальних підставах і надається у порядку та розмірах, встановлених Законом України ["Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами зумовленими похованням"](#) від 18.01.2001 р. N 2240.

Розрахунок середньої заробітної плати провадиться відповідно до п. 14 або п. 16 Порядку шляхом ділення нарахованої за розрахунковий період заробітної плати, з якої сплачувалися страхові внески, на кількість відпрацьованих робочих днів (годин) згідно з графіком роботи підприємства (працівника) у розрахунковому періоді.

Згідно із п. 20 Порядку сума допомоги по тимчасовій непрацездатності застрахованій особі та оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця розраховується шляхом множення суми денної (годинної) виплати, розмір якої встановлюється у відсотках середньоденної (середньогодинної) заробітної плати залежно від страхового стажу, на кількість днів (годин), які підлягають оплаті за графіком роботи підприємства, установи, організації, структурного підрозділу підприємства, установи, організації або за індивідуальним графіком роботи працівника.

Отже, листки непрацездатності, які припадають на період простою, працівникам має бути оплачено за робочі дні (години) за графіком роботи цих працівників, що пропущені через хворобу.

Відповідно до пунктів 3 та 4 Порядку розрахунковим періодом, за який обчислюється середня заробітна плата для розрахунку страхових виплат, є останні шість календарних місяців (з 1-го до 1-го числа), що передують місяцю, в якому настав страховий випадок (у тому числі тимчасова непрацездатність), протягом якого особа працювала та сплачувала страхові внески або за неї сплачувались страхові внески. Місяці розрахункового періоду (з першого до першого числа), в яких застрахована особа не працювала з поважних причин (тимчасова непрацездатність, відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, відпустка по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та шестирічного віку за медичним висновком), виключаються з розрахункового періоду.

Отже, умовою для оплати листків непрацездатності є наявність у розрахунковому періоді застрахованої особи заробітної плати, за винятком коли у розрахунковому періоді застрахована особа не мала заробітку з поважних причин.

Враховуючи зазначене, час простою не з вини працівника не виключається з розрахункового періоду і, відповідно, оплата за цей час простою враховується при обчисленні середньої заробітної плати для розрахунку допомоги по тимчасовій непрацездатності.

Заступник директора

Т. Г. Гайдук

*Підготувала завідувач відділу соціально-економічного захисту працівників
Подгорець В.В.*